

Nekrológy a spomienky

Za Ing. ANDREJOM VOJTUŇOM

Koncom marca sme sa navždy rozlúčili s nestorom východoslovenskej botaniky, skromným a láskavým človekom Ing. Andrejom Vojtuňom. Narodil sa 8. júla 1919 v zemplínskej obci Baškovec, kde bol jeho otec notárom. Študoval na Gymnáziu v Košiciach, ale stredoškolské štúdium ukončil na Vyššej lesníckej škole v Banskej Štiavnici. Odbor lesníckeho inžinierstva vyštudoval na Vysokej škole lesného a poľnohospodárskeho inžinierstva v Košiciach (1949). Po ukončení štúdií pôsobil vo Výskumnom ústave lesníckom v Banskej Štiavnici, na stacionári v Ruských Pekľanoch (1949–1956). Od roku 1956 pôsobil v Košiciach, najprv v Botanickej záhrade SAV (1956–1960), potom na Pedagogickom inštitúte v Košiciach (1960–1964) a napokon na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ (1964–1982), kde ako odborný asistent učil botanické predmety. Po odchode do dôchodku pracoval na rôznych postoch v Botanickej záhrade UPJŠ (1982–1998).

Bol botanikom, ale spočiatku sa orientoval na ochranu lesných drevín (václavková kalamita) a tiež na entomológiu (motýle, opeľovače d'ateliny). V Botanickej záhrade SAV a na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ sa vyhranil ako botanik (vyššie rastliny). Spracoval vegetačné pomery Zádielskej planiny (čiastočne publikované), venoval sa aj ďalším územiám Slovenského krasu, Slovenského rudohoria, Vysokých Tatier a Košickej kotliny. Jeho herbár je zameraný takmer výhradne na tieto regióny. Obsahuje množstvo zberov rastlín, ktoré po spracovaní obohatia znalosti o flóre týchto oblastí. Herbár je deponovaný v Herbáriu BZ UPJŠ v Košiciach. Zahŕňa okolo 4 300 výborne konzervovaných a určených položiek rastlín.

Ťažisko pôsobenia Ing. Andreja Vojtuňa bolo v učiteľskej práci. Dve desaťročia odovzdával svoje znalosti a skúsenosti z botaniky budúcim učiteľom biológie. Na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ učil systematiku cievnatých rastlín, morfológiu rastlín a geobotaniku a ďalšie disciplíny. Viedol diplomové práce. K jeho obľúbenosti ako učiteľa prispievali aj vynikajúce terénne cvičenia z botaniky (Pieniny, Slovenský raj a Zádiel). Systematicky pracoval s mládežou, rozvíjal vedomosti o rastlinách v rámci biologických olympiád a táborov ochrany prírody.

Ing. Andrej Vojtuň bol aj dobrým fotografom a zanietným turistom. Fotografoval rastliny a prírodu východného Slovenska, najmä Vysoké Tatry. Priateľil sa s osobnosťou košickej fotografie, Ladislavom Rozmanom. Jeho fotografie vychádzali na pohľadniciach od roku 1955. Na Pedagogickom inštitúte v Košiciach učil predmet fotografia.

Ing. Andrej Vojtuň bol aktívnym členom Slovenskej botanickej spoločnosti, na zasadnutiach východoslovenskej pobočky mal viacero prednášok, pravidelne organizoval terénne exkurzie. V rokoch 1973 až 1984 bol predsedom východoslovenskej pobočky. Spoločnosť mu udelila zaslúžilé členstvo (1980).

MIROSLAV REPČÁK

Z bibliografie:

Vojtuň, A. 1952. *Evetria posticana* Zett. - vážny škodca kosodreviny vo Vysokých Tatrách. Polana, Bratislava 8: 137.

Vojtuň, A. 1955. Invázia beláska ovocného na východné Slovensko. *Živa*, Praha 3: 24–25.

Vojtuň, A. 1958. Z biológie motýľa *Zerynthia hypsipyle* Schul. *Živa*, Praha 6: 182–183.

- Antoš, T. & Vojtuň, A. 1966. Lykovec voňavý v Slovenskom raji. Zborn. Pedag. Fak. UPJŠ Prešov, Prír. Vedy. 1: 89–94.
- Vojtuň, A. 1969. Význačné druhy flóry Slovenského krasu. Zprav. Bot. Zah. CSSR, Liberec. 5: 22–30.
- Vojtuň, A. 1970. De Heuvel van Turňa. Bulletin de Belgische Natuurgen Vogelreservation. p. 35–35.
- Kocúrik, Š. & Vojtuň, A. 1971. Vplyv Cl⁻ na obsah chlorofylu v listoch *Chenopodium album* L. Biológia (Bratislava). 26(1): 77–80.
- Vojtuň, A. 1975 *Huperzia selago* (L.) Bernh. ex Schrank et Martius v Pieninách. Biológia. 30(1): 79–80.
- Pelikan, V., Vojtuň, A. & Voskár, J. 1977. Sprievodca náučným chodníkom v Zádielskej doline. Východoslovenské vyd., Košice. [19] s.
- Antoš, T. J. & Vojtuň, A. 1978. Základy geobotaniky. UPJŠ, Košice. 63 p.
- Pelikan, V., Vojtuň, A. & Voskár, J. 1989. Sprievodca náučným chodníkom Zádielska tiesňava. Príroda, Bratislava. [32] s.
- Vojtuň, A. 1980. Kaktusy a ich pestovanie. Záhradkár Chovateľ. 16(12): 455.

Zomrel RNDr. Ing. ANTONÍN VĚZDA, CSc.

V neskorú vľahnajúcu jeseň, 10. novembra 2008, sa ukončil v Brne plodný život vynikajúceho a svetovo uznávaného lichenológa A. Vězdu. Zomrel niekoľko dní pred dovŕšením svojich 88 narodenín (nar. 25. 11. 1920 v Brne), ktoré by bol oslávil, tak ako každoročne, nielen v kruhu svojej rodiny, ale aj svojich mladších českých, slovenských či zahraničných kolegov. Vedecká obec v ňom stratila excelentného znalca lišajníkov, výnimočného taxonóma a neúnavného zberateľa. Ako pracovník Botanického ústavu AV ČR bol autorom viac ako 400 vedeckých prác vrátane množstva monografií, opísal vyše 20 rodov a desiatok druhov nových pre vedu. Jediné svetové prvenstvo dosiahol vo vydávaní 3 exsikatových zbierok (3 300 položiek rôznych taxónov!), ktoré slúžia ako referenčný materiál pre vedcov v celom svete. (Bližšie o diele v citovaných bibliografiách.)

Za celoživotné dielo a zásadný prínos pre svetovú lichenológiu dostal Dr. Vězda v r. 1992, hneď v prvom roku udeľovania, najprestížnejšie lichenologické ocenenie – Achariovu medailu. Bol menovaný tiež za čestného člena Britskej lichenologickej spoločnosti, Českej botanickej spoločnosti, Českej mykologickej spoločnosti a ďalších.

Slovenská botanická spoločnosť pri SAV udelila v r. 1995 Dr. Vězdovi ako jednému z prvých 3 zahraničných vedcov Holubyho pamätnú medailu za prínos k rozvoju botaniky na Slovensku a k poznaniu slovenskej flóry. Oprávnené. Dr. Vězda od r. 1955 publikoval cez stovku prác týkajúcich sa lichenoflóry Slovenska, pričom z nášho územia opísal rad nových taxónov. Slovenskí lichenológovia mu vďačia za dlhé roky úzkej spolupráce, početné konzultácie, ktoré im nezištne poskytoval, ochotné zapožičiavanie pred rokmi veľmi ťažko dostupnej literatúry, determináciu či revíziu položiek. Česť jeho pamiatke!

ANNA LACKOVIČOVÁ

Literatúra:

Černohorský, Z. 1980. RNDr. Ing. Antonín Vězda, CSc. – 60 let. *Preslia*. 52: 365–371.

Krahulec, F. & Palice, Z. 2006. Antonín Vězda – 85 years. *Int. Lichenol. Newsletter*. 38, 2: 17–18.

Lackovičová A., 1995: PNDr. Ing. Antonín Vězda, CSc. (Česká republika). *Bull. Slov. Bot. Spoločn.* 17: 171–172.

Pišút, I. 2001: RNDr. Ing. Antonín Vězda, CSc., octogenarian. *Biologia (Bratislava)*. 56, 4: 458–460.

Pišút, I. 1990: RNDr. Ing. Antonín Vězda, CSc. – 70 rokov. *Preslia*. 62, 4: 375–377.